

การเช็ดตา

(Eye dressing)

คำจำกัดความ (Definition)

การเช็ดตาเป็นการทำความสะอาดตาโดยใช้เทคนิคปราศจากเชื้อ เพื่อขจัดขี้ตา หนอง รอยเลือด และสิ่งคัดหลั่ง (Discharge) ออกจากตา

วัตถุประสงค์ (Objective)

1. ทำความสะอาดบริเวณตาล้างผ่าตัด
2. ทำความสะอาดสารคัดหลั่งและขี้ตาออกจากขอบตาและขนตา
3. ลดจำนวนเชื้อโรคบริเวณตา ป้องกันการติดเชื้อที่ตา
4. บรรเทาอาการระคายเคือง
5. สังเกตอาการผิดปกติของตา

อุปกรณ์ (Equipment)

1. ถาดสเตนเลส
2. 0.9% NSS
3. แอลกอฮอล์ 70%
4. พลาสเตอร์ชนิดคล้ายใยกระดาษ (Micropore) ขนาด 1/2"
5. กรรไกรตัดพลาสเตอร์
6. Eye shield
7. Eye pad
8. ชุดเช็ดตา ประกอบด้วย
  - 8.1 ถ้วยใส่น้ำยา 2 ใบ บรรจุสำลีถ้วยละ 3-4 ก้อน
  - 8.2 กระดาษเช็ดมือ
9. ชามรูปไต

การประเมิน (Assessment)

ประเมินอาการตาแดง บวม กดเจ็บ ขี้ตา หนอง รอยเลือด และสิ่งคัดหลั่ง ทบพวณประวัติและสอบถามผู้ป่วยเพื่อคูประวัติการแพ้ยา ตรวจสอบชื่อ-สกุล และตาข้างที่จะฉีด

ข้อวินิจฉัยการพยาบาล (Nursing diagnosis)

1. เสี่ยงต่อภาวะบาดเจ็บของตา (Risk for injury)
2. เสี่ยงต่อภาวะติดเชื้อของตา (Risk for infection)

การวางแผนการพยาบาลและผลลัพธ์ (Outcome identification and planning)

ความคาดหวังผลลัพธ์คือ ตาผู้ป่วยสะอาด ไม่มีภาวะแทรกซ้อนจากการฉีดตา ผู้ป่วยเข้าใจถึงเหตุผลของการฉีดตา ให้ความร่วมมือ และบอกว่าคุณสบายขึ้น อาการระคายเคืองลดลง

ขั้นตอนการปฏิบัติ (Implementation)

กิจกรรม (Action)	เหตุผล (Rationale)
1. ระบุตัวผู้ป่วย และตรวจสอบตาข้างที่จะฉีด	- ตรวจสอบชื่อ-สกุล เลขประจำตัวผู้ป่วย เพื่อให้มั่นใจว่าให้การพยาบาลถูกคน
2. ล้างมือให้สะอาด เช็ดมือให้แห้งก่อนทำหัตถการ	- ป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค
3. อธิบายให้ผู้ป่วยทราบถึงวัตถุประสงค์ และวิธีการทำอย่างย่อๆ	- เคารพในสิทธิของผู้ป่วย ลดความวิตกกังวลและขอความร่วมมือจากผู้ป่วย
4. เตรียมอุปกรณ์ให้พร้อม นำมาที่เตียงผู้ป่วย	- สะดวกและประหยัดเวลา
5. จัดทำให้ผู้ป่วยนอนหงายไม่หนุนหมอน ชิดขอบเตียงทางหัวเตียง ยกเว้นในผู้ป่วยที่นอนราบไม่ได้	- ให้อยู่ในท่าที่สะดวกในการฉีดตาและวางอุปกรณ์ได้
6. เปิด Eye shield และ Eye pad เก้าออก	- เตรียมบริเวณที่จะทำการฉีดตา Eye shield จะต้องนำไปทำความสะอาดฆ่าเชื้อโรค และนำมาหมุนเวียนใช้อีก ส่วน Eye pad ที่ใช้แล้วแยกทิ้ง
7. จัดเตรียมชุดฉีดตา โดยเปิดชุดฉีดตา วางบนถาดเท 0.9%NSS ลงในถ้วยสำลี 1 ใบ และแอลกอฮอล์ 70% ลงในถ้วยสำลีอีก 1 ใบ พอชุ่ม เตรียม Eye pad , Eye shield ไว้ในชุดฉีดตาเตรียม Micropore สำหรับ	- ให้พร้อมใช้งาน

<p>ติด Eye pad ขาวประมาณ 4 นิ้ว 2 ชั้น สำหรับติด Eye shield ขาวประมาณ 5.5 – 6 นิ้ว 2 ชั้น</p> <p>8.ผู้เช็ดตาล้างมือให้สะอาด ใช้ผ้าหรือกระดาษเช็ดมือให้แห้ง</p> <p>9.ใส่ถุงมือ Sterile หยิบสำลีชุบแอลกอฮอล์ 70% บีบหมาดๆเช็ดปลายนิ้วและมือให้สะอาด</p> <p>10.ใช้มือที่ถนัดหยิบสำลีชุบแอลกอฮอล์ 70% บีบเป็นก้อนแบนๆ บอกให้ผู้ป่วยหลับตาแล้วเริ่มเช็ดจากหัวตาไปหางตาเสมอและห่างจากขอบตา 1 นิ้ว ลำดับก่อนที่ 1 เช็ดหนังตาบนจากหัวตาไปหางตาแล้วกลับสำลีเช็ดหนังตาบนอีกครั้ง ทิ้งสำลีลงในชามรูปไต</p> <p>ลำดับก่อนที่ 2 เช็ดหนังตาล่างจากหัวตาไปหางตาแล้วกลับสำลีเช็ดหนังตาล่างอีกครั้ง ทิ้งสำลี</p> <p>ลำดับก่อนที่ 3 เช็ดจากหัวคิ้วผ่านสันจมูกไปที่โหนกแก้ม ทิ้งสำลี</p> <p>11. หยิบสำลีชุบ 0.9%NSS บีบให้หมาดๆและทำเป็นก้อนแบนๆ เช็ดตาอย่างนุ่มนวลและระมัดระวังไม่ให้สัมผัสกระจกตา(Cornea) ผู้ป่วย</p> <p>ขั้นที่ 1 เช็ดขอบตาบนโดยใช้มือดึงหนังตาบนขึ้น บอกผู้ป่วยให้มองลงด้านปลายเท้า แล้วเช็ดขอบตาจากหัวตาไปหางตา กลับสำลีเช็ดอีกครั้ง ถ้ายังไม่สะอาดใช้สำลีก้อนใหม่เช็ดอีกเช่นเดิม</p> <p>ขั้นที่ 2 เช็ดขอบตาล่าง โดยใช้มือดึงหนังตาล่างลง บอกให้ผู้ป่วยมองด้านหน้าผาก แล้วเช็ดชิดขอบตาจากหัวตาไปหางตา กลับสำลีเช็ดอีกครั้ง ถ้ายังไม่สะอาดใช้สำลีก้อนใหม่เช็ดอีกเช่นเดิม</p> <p>ขั้นที่ 3 เช็ดบริเวณหัวตาจากบนลงล่างตามข้างสันจมูก กลับสำลีเช็ดอีกครั้ง ถ้ายังไม่สะอาดใช้สำลีก้อนใหม่เช็ดอีกเช่นเดิมให้สารคัดหลั่งออกจนสะอาด</p> <p>12.ขณะเช็ดตาให้สังเกตตาผู้ป่วย เช่น คูสีของสิ่งคัดหลั่ง หนังตาบวมหรือไม่ เยื่อบุตาแดงหรือไม่ กระจก</p>	<p>-ป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรค</p> <p>-ลดเชื้อโรคที่มือ</p> <p>-ลดเชื้อโรคบริเวณผิวหนังรอบดวงตา ให้เช็ดห่างจากดวงตาเพื่อป้องกันแอลกอฮอล์เข้าตา ซึ่งจะทำให้เป็นอันตรายต่อดวงตา</p> <p>-ทำความสะอาดขอบตาเพื่อเอาคราบยาหรือสารคัดหลั่งที่ตาออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ และป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายต่อดวงตา</p> <p>-ประเมินสภาพตาผู้ป่วยว่ามีอาการผิดปกติหรือมีการติดเชื้อหรือไม่</p>
--	--

<p>ตาใสหรือขุ่นมัว</p> <p>13.ปิดตาโดยให้ผู้ป่วยหลับตาวาง Eye pad ลงบนตาไปตามยาวปิด Micropore เหนียงๆ 2 ชั้น จากกึ่งกลางหน้าผากถึง โหนกแก้ม</p> <p>14.ครอบ Eye shield แนบชิดใบหน้าให้มากที่สุด แล้วปิด Micropore ให้เหนียงจากกึ่งกลางหน้าผากถึง โหนกแก้ม</p> <p>15.บอกให้ผู้ป่วยทราบว่าเสร็จแล้วและจัดท่านอนให้ผู้ป่วยตามเดิม</p> <p>16.นำอุปกรณ์ไปทำความสะอาด</p> <p>17.ล้างมือให้สะอาด เช็ดมือให้แห้ง หลังจากเช็ดตาเสร็จแล้วทุกราย</p> <p>18.บันทึกลักษณะของตา สารคัดหลั่งและสิ่งผิดปกติที่พบ ในแบบบันทึกทางการพยาบาล</p>	<p>-ไม่ให้ Eye pad สัมผัสกับกระจกตา</p> <p>-ไม่ให้มีช่องว่างให้ผู้ป่วยสอดมือเข้าไปขยี้ตา และป้องกันตาได้รับการกระทบกระเทือน</p> <p>-ความสบาย</p> <p>-ป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรค</p> <p>-ป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรค</p> <p>-เป็นหลักฐานและสื่อสารสิ่งที่พบเห็นและสิ่งผิดปกติที่เกิดขึ้น</p>
--	--

หมายเหตุในกรณีเด็กที่ผิวบอบบางหรือผู้ป่วยที่แพ้แอลกอฮอล์ อาจใช้ 0.9%NSS เช็ดแทนแอลกอฮอล์

การบันทึก (Documentation)

บันทึกลักษณะ ตาข้างที่ทำให้เกิดการ และอาการแสดงอื่นๆ

ข้อควรระวัง (Special consideration)

1. เช็ดตาด้วยความระมัดระวัง รอบๆขอบตาเท่านั้น ห้ามถูกระจกตา
2. ปิดสำลีหมาดๆ ห้ามให้มีน้ำจากสำลีหยดเข้าตา
3. ถ้าพบอาการผิดปกติ หรือมีภาวะแทรกซ้อนให้รายงานแพทย์เจ้าของไข้ทันที

เอกสารอ้างอิง (Reference)

ขวัญตา เกิดชูชื่น และสุนันทา ริมศรีทธา.(2540).บรรณาธิการ.การพยาบาลจักษุวิทยาเล่ม 1
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมสาร

การประเมินผล (Evaluation) การเช็ดตา

เกณฑ์การประเมิน	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3	
	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่
เชิงโครงสร้าง <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ปฏิบัติคือพยาบาล และผู้ช่วยพยาบาล 2. เตรียมอุปกรณ์ได้ครบถ้วน 						
เชิงกระบวนการ <ol style="list-style-type: none"> 1. อธิบายให้ผู้ป่วยทราบถึงวัตถุประสงค์และวิธีการอย่างย่อๆ 2. จัดทำให้ผู้ป่วยได้ถูกต้อง 3. ล้างมือก่อนและหลังการเช็ดตา 4. เช็ดตาตามขั้นตอนการเช็ดตา 5. บันทึกการปฏิบัติและสิ่งผิดปกติที่พบในแบบบันทึกทางการพยาบาล 						
เชิงผลลัพธ์ <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ป่วยสุขสบาย ฟังพอใจ 2. ผู้ป่วยได้รับการเช็ดตาอย่างถูกต้องตามขั้นตอน 3. ผู้ป่วยไม่มีสิ่งคัดหลั่งหรือขี้ตาที่ตา 4. ไม่มีการติดเชื้อที่ตา 5. มีบันทึกการเช็ดตาส่งผิดปกติที่พบในแบบบันทึกทางการพยาบาล 						

